

VERWERKINGSMATERIAAL

EXAMENTOUR VWO | ANTWOORDMODEL VERSIE A + B

VISUELE ANALYSE VAN SCHILDERKUNST IN DE 17DE, 19DE EN 20STE EEUW

Eregerij, Rijksmuseum

Mondriaanjurk, Yves Saint Laurent, Abraham, Bianchini-Férier, 1965

VERSIE A

Vraag 1 | A

Gebruik van licht om de dramatiek te uiten. Het subtiele licht (vs. clair-obscur in de barok) geeft diepte aan het schilderij en accentueert het hoofdmotief. Het zorgt er dus voor dat het meisje in het schilderij van Vermeer wordt benadrukt; de aandacht gaat naar haar en haar brief in plaats van de objecten en ruimte om haar heen.

Deze manier van vormgeven van dramatiek is typerend voor de burgerlijke cultuur in de zeventiende eeuw, omdat de kunstenaar een bepaalde intimiteit en dramatiek kon uitbeelden zonder er een overdreven voorstelling van te maken zoals in de barok gebeurde. Door met lichtval te wijzen op datgene waar het om draait, konden er subtiele boodschappen over bijvoorbeeld de moraal worden overgebracht op de toeschouwers. Daarnaast gaf dit subtiele licht een betere voorstelling van de realiteit dan de dramatische barok.

Vraag 1 | B

Schipbreuk op een rotsachtige kust,
Wijnand Nuijen, ca. 1837

- Voorstelling: schipbreuk, wilde natuur (zee), grote wolkenpartijen, grote rotspartij, schipbreukelingen, verhouding mens-natuur (klein/nietig-groot)
- Vormgeving: dramatische lichtval, sobere/lichte kleuren, lage horizon
- Techniek: heel realistisch (alles goed zichtbaar)

Landschap bij naderend onweer, Willem Roelofs (I), 1850

- Voorstelling: dreigend natuurverschijnsel (onweer), grote wolkenpartij, ongerepte natuur, verhouding mens-natuur (klein/nietig-groot)
- Vormgeving: dramatische lichtval, sombere/lichte kleuren (grijs tinten met geeltinten), lage horizon
- Techniek: heel realistisch (alles goed zichtbaar)

Vraag 1 | C

De romantici wilden juist vluchten uit de werkelijkheid en kozen de delen van de natuur die de nietigheid van de mens in de wereld moest oproepen: de ongerepte, woeste natuur met al haar krachten in plaats van het alledaagse leven.

Vraag 1 | D

- Titel schilderij: mogelijke keuzes zijn onder andere *De vierkante man* (1951), *Zwarte maagd* (1952), *De ontmoeting* (1952)
- Voorstelling: verschilt per schilderij, maar mogelijke voorstellingen zijn figuren/gezichten met duidelijk herkenbare dramatiek/emotionele uitdrukking/expressie.
- Vormgeving/techniek: wilde schilderswijze (expressionisme=emotie), felle kleuren, kleurcontrasten, veel gebruik van zwart, beeldvullende compositie, geen strakke lijnen maar juist ongecontroleerd.

VERWERKINGSMATERIAAL

EXAMENTOUR VWO | ANTWOORDMODEL VERSIE A + B

VISUELE ANALYSE VAN SCHILDERKUNST IN DE 17DE, 19DE EN 20STE EEUW

Eregerij, Rijksmuseum

Mondriaanjurk, Yves Saint Laurent, Abraham, Bianchini-Férier, 1965

Vraag 2 | A

Vormgeving

De Mondriaanjurk bestaat uit primaire kleuren (rood, geel, blauw) met zwart/wit en geometrische vormen, hierbij is er geen gebruik gemaakt van ronde lijnen of vormen en ook niet van licht. De gehele voorstelling is geabstraheerd door dit kleurgebruik en de geometrische vormen.

Esthetica

Zoektocht naar schoonheid: deze komst van abstractie in de beeldende kunst ontstond in de twintigste eeuw toen kunstenaars zochten naar een nieuwe schoonheid. De kunstenaars ontdekten een nieuwe wereld: de wereld achter het zichtbare. Kunstenaars breken met de traditie: het moet anders! Door de komst van het formalisme wordt de natuurgetrouwe nabootsing van de werkelijkheid verworpen; de kunstwerken worden nu alleen beoordeeld op wat je kunt zien of horen. Mondriaan zocht in zijn abstracte werk naar tonen van universele harmonie, de werkelijke realiteit achter de universele schijn.

Vraag 2 | B

In de burgerlijke cultuur van de zeventiende eeuw werd de kunst gemaakt vanuit de vraag van de burgers. De burgerij bepaalde wat er werd geschilderd. De kunstenaars reageerden op hun wensen en schilderden het dagelijks leven of de status van gezinnen; realisme, nabootsing van de werkelijkheid. Van dergelijke vernieuwingsdrang zoals in het begin van de twintigste eeuw was geen sprake, want kunst werd in de zeventiende eeuw gezien als één van de grootste ambachten die zeer serieus moest worden

genomen. Kunstenaars wilden juist hun technische kunnen laten zien waarbij het niet draaide om het idee erachter.

Vraag 2 | C

Enkele mogelijke keuzes zouden kunnen zijn:

1. *Gerrit Rietveld, Zigzagstoel, 1932*
 - Vormgeving: gebruik van geometrische vormen als centrale vorm
2. *Jan Schoonhoven, Schotelreliëf, 1963*
 - Vormgeving: gebruik van de kleur wit, gebruik van geometrische vormen als centrale vorm, rechte lijnen en hoeken.
3. *Carel Visser, Acht gestapelde balken, 1964*
 - Vormgeving: gebruik geometrische vormen
4. *Karel Appel: veel keuze in mogelijke connecties*
 - Vormgeving: de kleur geel, gebruik primaire kleuren, gebruik zwarte lijnen, gebrek aan ruimtesuggestie (plat).

Vraag 2 | D

1. Dit werk is wel een waardige opvolger van het schilderij van Piet Mondriaan, omdat Schoonhoven eigenlijk nog een stap verder gaat dan Mondriaan door helemaal geen kleur te gebruiken en puur betekenis geeft aan het werk door zijn materiaalkeuze en gebruik van vorm. Schoonhoven zet het streven naar vernieuwing en abstractie voort in de tweede helft van de twintigste eeuw. Het werk staat in lijn van het pure formalisme waar Mondriaan een pionier van was. Wel probeert Schoonhoven door gebruik van papier en karton het licht te vangen, net als zijn stadgenoot in de zeventiende eeuw Johannes Vermeer.

VERWERKINGSMATERIAAL

EXAMENTOUR VWO | ANTWOORDMODEL VERSIE A + B

VISUELE ANALYSE VAN SCHILDERKUNST IN DE 17DE, 19DE EN 20STE EEUW

Eregerij, Rijksmuseum

Mondriaanjurk, Yves Saint Laurent, Abraham, Bianchini-Férier, 1965

2. Dit werk is niet een waardige opvolger van het schilderij van Piet Mondriaan, omdat de mate van abstractie door vorm en kleur niet zo vernieuwend was in de tweede helft van de twintigste eeuw als het was voor Mondriaan in de eerste helft van de twintigste eeuw.

Vraag 3

- Burgerlijke cultuur: voorstelling-schilderen van het alledaagse om je heen, de werkelijkheid. vormgeving-realistisch kleurgebruik.
- Romantiek: vormgeving-belang van het vangen van licht op het doek en realistisch kleurgebruik.
- Moderne kunst: techniek-vluchtige manier van schilderen, niet meer tot in detail alles precies en zo realistisch mogelijk naschilderen. Opvattingen over schoonheid-los van regels en tradities, afzetten tegen de heersende academische opvattingen over schilderkunst, experimenteel.

VERSIE B

Vraag 1 | A

Vormgeving

De Mondriaanjurk bestaat uit primaire kleuren (rood, geel, blauw) met zwart/wit en geometrische vormen, hierbij is er geen gebruik gemaakt van ronde lijnen of vormen en ook niet van licht. De gehele voorstelling is geabstraheerd door dit kleurgebruik en de geometrische vormen.

Esthetica

Zoektocht naar schoonheid: deze komst van abstractie in de beeldende kunst ontstond in de twintigste eeuw toen kunstenaars zochten naar een nieuwe schoonheid. De kunstenaars ontdekten een nieuwe wereld: de wereld achter het zichtbare. Kunstenaars breken met de traditie: het moet anders! Door de komst van het formalisme wordt de natuurgetrouwe nabootsing van de werkelijkheid verworpen; de kunstwerken worden nu alleen beoordeeld op wat je kunt zien of horen. Mondriaan zocht in zijn abstracte werk naar tonen van universele harmonie, de werkelijke realiteit achter de universele schijn.

Vraag 1 | B

In de burgerlijke cultuur van de zeventiende eeuw werd de kunst gemaakt vanuit de vraag van de burgers. De burgerij bepaalde wat er werd geschilderd. De kunstenaars reageerden op hun wensen en schilderden het dagelijks leven of de status van gezinnen; realisme, nabootsing van de werkelijkheid. Van dergelijke vernieuwingsdrang zoals in het begin van de twintigste eeuw was geen sprake, want kunst werd in de zeventiende

VERWERKINGSMATERIAAL

EXAMENTOUR VWO | ANTWOORDMODEL VERSIE A + B

VISUELE ANALYSE VAN SCHILDERKUNST IN DE 17DE, 19DE EN 20STE EEUW

Eregerij, Rijksmuseum

Mondriaanjurk, Yves Saint Laurent, Abraham, Bianchini-Férier, 1965

eeuw gezien als één van de grootste ambachten die zeer serieus moest worden genomen. Kunstenaars wilden juist hun technische kunnen laten zien waarbij het niet draaide om het idee erachter.

Vraag 1 | C

Enkele mogelijke keuzes zouden kunnen zijn:

1. *Gerrit Rietveld, Zigzagstoel, 1932*
 - Vormgeving: gebruik van geometrische vormen als centrale vorm
2. *Jan Schoonhoven, Schotelreliëf, 1963*
 - Vormgeving: gebruik van de kleur wit, gebruik van geometrische vormen als centrale vorm, rechte lijnen en hoeken.
3. *Carel Visser, Acht gestapelde balken, 1964*
 - Vormgeving: gebruik geometrische vormen
4. *Karel Appel: veel keuze in mogelijke connecties*
 - Vormgeving: de kleur geel, gebruik primaire kleuren, gebruik zwarte lijnen, gebrek aan ruimtesuggestie (plat).

Vraag 1 | D

1. Dit werk is wel een waardige opvolger van het schilderij van Piet Mondriaan, omdat Schoonhoven eigenlijk nog een stap verder gaat dan Mondriaan door helemaal geen kleur te gebruiken en puur betekenis geeft aan het werk door zijn materiaalkeuze en gebruik van vorm. Schoonhoven zet het streven naar vernieuwing en abstractie voort in de tweede helft van de twintigste eeuw. Het werk staat in lijn van het pure formalisme waar Mondriaan een pionier van was. Wel

probeert Schoonhoven door gebruik van papier en karton het licht te vangen, net als zijn stadgenoot in de zeventiende eeuw Johannes Vermeer.

2. Dit werk is niet een waardige opvolger van het schilderij van Piet Mondriaan, omdat de mate van abstractie door vorm en kleur niet zo vernieuwend was in de tweede helft van de twintigste eeuw als het was voor Mondriaan in de eerste helft van de twintigste eeuw.

Vraag 2 | A

Gebruik van licht om de dramatiek te uiten. Het subtiele licht (vs. clair-obscur in de barok) geeft diepte aan het schilderij en accentueert het hoofdmotief. Het zorgt er dus voor dat het meisje in het schilderij van Vermeer wordt benadrukt; de aandacht gaat naar haar en haar brief in plaats van de objecten en ruimte om haar heen. Deze manier van vormgeven van dramatiek is typerend voor de burgerlijke cultuur in de zeventiende eeuw, omdat de kunstenaar een bepaalde intimiteit en dramatiek kon uitbeelden zonder er een overdreven voorstelling van te maken zoals in de barok gebeurde. Door met lichtval te wijzen op datgene waar het om draait, konden er subtiele boodschappen over bijvoorbeeld de moraal worden overgebracht op de toeschouwers. Daarnaast gaf dit subtiele licht een betere voorstelling van de realiteit dan de dramatische barok.

VERWERKINGSMATERIAAL

EXAMENTOUR VWO | ANTWOORDMODEL VERSIE A + B

VISUELE ANALYSE VAN SCHILDERKUNST IN DE 17DE, 19DE EN 20STE EEUW

Eregerij, Rijksmuseum

Mondriaanjurk, Yves Saint Laurent, Abraham, Bianchini-Férier, 1965

Vraag 2 | B

Schipbreuk op een rotsachtige kust,

Wijnand Nuijen, ca. 1837

- Voorstelling: schipbreuk, wilde natuur (zee), grote wolkenpartijen, grote rotspartij, schipbreukelingen, verhouding mens-natuur (klein/nietig-groot)
- Vormgeving: dramatische lichtval, sobere/lichte kleuren, lage horizon
- Techniek: heel realistisch (alles goed zichtbaar)

Landschap bij naderend onweer, Willem Roelofs (I), 1850

- Voorstelling: dreigend natuurverschijnsel (onweer), grote wolkenpartij, ongerepte natuur, verhouding mens-natuur (klein/nietig-groot)
- Vormgeving: dramatische lichtval, sombere/lichte kleuren (grijs tinten met geeltinten), lage horizon
- Techniek: heel realistisch (alles goed zichtbaar)

Vraag 2 | C

De romantici wilden juist vluchten uit de werkelijkheid en kozen de delen van de natuur die de nietigheid van de mens in de wereld moest oproepen: de ongerepte, woeste natuur met al haar krachten in plaats van het alledaagse leven.

Vraag 2 | D

- Titel schilderij: mogelijke keuzes zijn onder andere *De vierkante man* (1951), *Zwarte maagd* (1952), *De ontmoeting* (1952)
- Voorstelling: verschilt per schilderij, maar mogelijke voorstellingen zijn figuren/gezichten met duidelijk

herkenbare dramatiek/emotionele uitdrukking/ expressie.

- Vormgeving/techniek: wilde schilderswijze (expressionisme=emotie), felle kleuren, kleurcontrasten, veel gebruik van zwart, beeldvullende compositie, geen strakke lijnen maar juist ongecontroleerd.

Vraag 3

- Burgerlijke cultuur: voorstelling-schilderen van het alledaagse om je heen, de werkelijkheid. vormgeving-realistisch kleurgebruik.
- Romantiek: vormgeving-belang van het vangen van licht op het doek en realistisch kleurgebruik.
- Moderne kunst: techniek-vluchtige manier van schilderen, niet meer tot in detail alles precies en zo realistisch mogelijk naschilderen. Opvattingen over schoonheid-los van regels en tradities, afzetten tegen de heersende academische opvattingen over schilderkunst, experimenteel.